

TOBB ETÜ Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Vedat Özsoy'la Söyleşi. Üçüncü (Son) Bölüm

**Hazırlayan: Prof.Dr. Hatice Bengisu
Balıkesir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı**

“Bosphorus Sanat Gazetesi / The Art Newspaper

Yıl: 7, Sayı: 68, Ocak 2013

www.bosphorussanatgazetesi.com

www.bahariyeart.com/

İstanbul

H.B. 4+4+4' e geçtiğimiz bu dönemde, sanat eğitimi uygulamalarına dair önerileriniz oldu mu? Bu öneriler hangi şekilde iletilmelidir. Bireysel mi? Yoksa sivil toplum örgütleri (dernekler) vasıtasıyla mı?

V.Ö. Elbette oldu, ancak sanat eğitiminin gerekliliği ve iyi yetişmiş öğretmenle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimlerinin Enstitüsünde verdiğim bir yüksek lisans dersim öğretmen nitelikleriyle ve derslerde zamanın verimli kullanılmasıyla ilgiliydi. Nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan ve sanat eğitiminde kullanılan “Eğitsel Eleştiri” adlı dersi alanda araştırma yapacak yüksek lisans öğrencileri için hazırlamıştım. Bu ne içeriyordu, aslında ünlü sanat eğitimcisi Stanford Üniversitesi öğretim üyesi, sanat eğitimcisi Prof. Dr. Elliot W. Eisner’in geliştirdiği bir araştırma yöntemiymişti bu. Bu yöntem eğitim bilimleri literatürüne girmiştir, orada bilirlenir. Ben Gazi’de olduğum sürece bunu öğrettim öğrencilerime. Bu ders neyi sağlıyor? Bu ders 40dk içerisinde bir görsel sanatlar öğretmeninin başlangıcından sonuna kadar bir dersi nasıl yaptığını çok iyi analiz etmeyi sağlıyor. Gözlem ve görüşme tabanlı olan bir araştırma yöntemiymişti. 40dk içerisinde bir görsel sanatlar öğretmeni derse girdikten sonra yada atölyesindeki, -atölye demiyoruz biz derslik diyoruz aslında, sanat dersliği diyoruz, çünkü atölye daha amatör bir şeyi de canlandırabiliyor- örgün eğitimde sanat dersliği içine girdiği andan itibaren zaman başlatılıyordu ve çıktığı anda durduruluyordu. Öğretim süreci kodlanarak bu süre içerisindeki tüm diyaloglar, yapılan tüm eğitim ve öğretim faaliyetleri çözümlenerek ve kodlanarak tablollaştırılıyor. Öğretmenlerin öğretme stilinden, ne kadar zamanı verimli kullandığına kadar her şeyi belgelendiriyordu. Bunun için ben böyle bir dersi açmıştım. Çünkü öğretmen adaylarının ayrılan zamanın çok doğru şekilde kullanmaları gerektiğini bilmeleri gerekiyordu. Bunun içinde -tabii lisans düzeyinde bunu yapmak mümkün olmayacağı için- araştırma tabanlı bu dersi, yüksek lisans düzeyinde çoğunluğu üniversitelerde görev alan yüksek lisans öğrencilerine öğretiyordum ben. Sebep, zamanı çok iyi ve verimli kullanmak. Çünkü size şu anda haftada bir saat olan bir dersi beş saatte verseler, eğer siz zamanı verimli kullanamıyorsanız, doğru kullanamıyorsanız, yine de o zaman harcanmış demektir. Ama verilen bir saati şu şartlar içerisinde çok iyi kullanıyorsanız, o sizin biraz önce bahsettiğiniz duyarlı insanlar yetiştirme hedefinde ilköğretimde olsun ortaöğretimde olsun, önemli bir yapı taşı oluşturuyorsunuz demektir. O ayrılan 40dk içinde dahi olsa. Yeter ki öğretmenlerin o 40dkyı kullanma becerileri iyi geliştirilsin. İşte bu çok

önemli. Sanat derslerinde sürenin azlığına elbette katılıyorum, sürenin ve ardılığının çok yararlı olduğuna kesinlikle inanıyorum. Ama bu sınırlı zamanı kullanabilmek, o yetenekte yetiştirilmiş öğretmenlerle mümkündür. Hem dersleri çok iyi planlayan, hem gerçekçi planlayan, doğru planlayan son geliştirilmiş sanat ve eğitim ile ilgili kuramlardan haberdar olan öğretmenler yoluyla ve 40dk içinde dersini eksiksiz uygulayan öğretmenler yoluyla derslerin yapılması halinde, bizim bugün şikâyet ettiğimiz estetik duyarlılığı gelişmemiş, kaba saba insanlar diyebileceğimiz insanlardan kurtulmak mümkün olabilir. Bu insanlar, emin olun liseyi bitirip duvarcı ustası olduysa veya kaldırım döküyorsa bile aldığı sanat eğitimi yoluyla kazandığı estetik duyarlılığı işine yansır. Kaldı ki, kaldırımımıza bir bakın, aynı parayı veriyoruz kaldırım döküşün diye, aynı parayı eminim başka ülke de veriyor aynı türden ustaya. Ama orada son derece düzenli ve estetik yapılıyor bu kaldırımlar, hamile hanımlardan çocuklara ve yaşlılara kadar her insana uyan yükseklikte yapılıyor. Ama bizde daha yapılırken arka tarafı bozularak yapılıyor, ne göz estetiği var, ne nizamı var hiçbir şey yok. Sebebi o ustanın, işçinin daha okulöncesindeyken, ilkokuldayken, ortaokuldayken o estetik duyarlılığı kazanmamış olması.

Ben yayınlarım yoluyla ve katıldığım bilimsel toplantılarda sanat ve tasarım eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda bir bilinç oluşması için çalışıyorum. GÖRSED’i 2003 de kurmamızın temel nedeni de bu. Bir sivil toplum örgütü olarak GÖRSED’in önemli amaçlarından biri insanımıza bu eğitimin önemini fark ettirmek.

H.B İyi bir sanat eğitimci, iyi bir idareci ve iyi bir uygulamacı olarak sanat eğitiminin temelleri sizde nasıl ve ne zaman atıldı.

V.Ö. Atatürk 1924 yılında Türkiye’ye döneminin önemli filozof ve eğitimcisi Amerikalı John Dewey’i davet eder ve onun çalıştığı eğitim alanı deneyseldir. “Art As Experience” diye önemli bir kitabı ve kendi programını oluşturduğu okulu var o yıllarda. Dewey pragmatik bir anlayışla eğitimin verilmesini savunur. Kuramsal olarak baktığımızda benim yetişme şeklimi orayla bağlantılı görüyorum. Yani ben eğitim hayatımın hiçbir kademesinde derslerden teşekkür almış birisi değilim. Takdir hiç almadım ve ben üç yıllık liseyi beş yılda bitirdim. Böyle bir eğitim sisteminden gelen birisiyim ben ve kendimi şöyle adlandırıyorum, şöyle tarif ediyorum: “Vedat Özsoy hiçbir zaman ezber ve test tabalı eğitim çarkları içinde kaybolmamış birisidir”. Yani çarkların beni yok etmesine izin vermedim. Bu çarklar diye kastettiğim bana uymayan bir eğitim sisteminin oluşturduğu çarklardır. Ben hiçbir zaman Türkiye’nin ezbere dayalı, testlere dayanan eğitim sistemine hoş bakmadım ve uyum sağlayamadım. Hiçbir zaman.

H.B: Mücadeleci ve sürekli öğrenici yapınızın oluşmasında eğitimin rolü var mı? Genetik bir kazanım mı? Gazi Eğitim Enstitüsünde aldığımız sanat eğitiminin size nasıl bir katkısı oldu?

V.Ö. Gazi Eğitim Enstitüsünün bana çok şey kazandırdığını söyleyebilirim. Kendimle ilgili olarak, ben ilkokulu bitirdiğim zaman babam memurdu, durumumuz da fena değildi. Lojmanda oturuyorduk. Babamın memuriyeti dolayısıyla kendi arkadaşlarıma göre benim ve

diğer kardeşlerimin kılık kıyafetimiz daha düzgündü. Kalabalık bir aile olmamıza rağmen annem çok çalışırdı. Ev ekonomisine dikiş dikerek ciddi katkı yapardı ve biz 60'lı yıllarda okulda öğrenciler arasında kılığımızla kıyafetimizle, temizliğimizle, saygılı davranışlarımızla öne çıkardık. Ama bir şey beni hep sıkardı. Derslerdeki monotonluk. Ben uygulamalı dersleri yada ister fen bilgisi, ister sosyal bilgiler olsun, derslerdeki uygulamaları, laboratuvar tabanlı dersleri, deneyerek sonucu alınan dersleri çok severdim, ancak bunlar maalesef çok sınırlıydı. Bu yüzden okul yıllarımda çok daha hayatın içinde olmak isterdim. Onun için ilkokulu bitirdiğim zaman babama dedim ki ben çalışacağım. Babam önce tabii tebessüm etti. “Ne çalışması oğlum” dedi, “daha bu yaşta seni kim işe alır.” Ben de onun üzerine, -babam Orman İşletme Müdürlüğünde çalışıyordu-, orman işletmesinin dağlarda çam ağacı tomruklarıyla ilgili işler yapan geçici işçileri ve orman kesim memurları vardı- bu yaz onların yanına gideceğim, onlarla çalışacağım, tomruklar üzerine ebatlarını, kuturlarını, boyutlarını yazmak için gideceğim demiştim. İlkokulu bitirdiğim seneydi. Ve ben hakikaten okulu, 5inci sınıfı bitirdiğim sene çalışmaya başladım. Ondan sonra hiçbir yazım boş geçmedi. Gazi’de de akşam okudum gündüz çalıştım.

Kişisel gelişimimde, yazları işlerde çalışmam beni yaşitlarıma göre daha bilgili, becerikli ve olgun yaptı diyebilirim. Ayrıca merak çok önemli, eğer bir insandaki merak duygusunu ve alışkanlığını eğitim adına yok ediyorsanız, aslında o insanı yok ediyorsunuz. Merakın bittiği yerde yaratıcılık da biter, ideal de biter, gönülden çalışma da biter. Dolayısıyla meraklı insanlar hep başarılı olmuştur. Ben ömrüm boyunca meraklıydım ve hâlâ meraklıyım. Hep merak ederim bazı şeyleri, örneğin ben bir otobüste yolculuk yaparken hiçbir zaman, eğer kitap okumuyorsam tabii, ya da bilimsel bir rapor hazırlamıyorsam, hep dışarıyı seyredirim. Ben Kayseri’de Güzel Sanatlar Fakültesi dekanlığı yaptım. Kayseri’deki dekanlığım sırasında üç sene eşim ve çocuklarım burada olduğu için Ankara’dan Kayseri’ye her hafta gittim geldim. Gidip gördüğüm yerleri, ne kadar çok aynı yoldan gitmiş olsam dahi, yine de dikkatle inceler, çevrede her defasında yeni veya ilginç şeyler görürdüm. O yolculuklarımda, 3 sene boyunca gidip geldiğim aynı yolda her bakışımda yeni bir şeyler gördüm. Dışarıya bakışım, çevreye bakışım hep yeni şeyler öğrendim. Hep merak ettiğim şeylere bir kere daha baktım. Bakmak rutin bir şey olmasına rağmen merak o kadar önemlidir ki. Merak ettiğim her şeyin de üzerine gittim. Zamanımın ve kapasitemin yettiği ölçüde her şeyi de öğrenmeye çalıştım. Onun için ben hiçbir zaman ezberci olamadım, Öyle ki, İstiklal Marşımızın dışında, belki bir iki tekerlemenin dışında hiçbir şeyi ezbere bilmem. Hafızamda hiçbir ezber yoktur. Hiçbir şiiri yada metni ezberleyememişimdir. Ancak önemsedğim ve öğrendiğim şeyi de hiçbir zaman unutmam. Niye, merak ettiğim, istediğim bir şeyi öğrendiğim için.

Gazi’de 1inci sınıfa başladığım zaman uygulamalı eğitim vardı. Mukavva işleri, ağaç işleri, bakır işleri, ya da metal işleri bir de karışık teknik atölyeleri vardı. Ben daha önce söylediğim gibi akşam bölümünde okuyordum. İlk yıl iş bulamadığım için gündüz de okula gidiyordum. Ve kendimi buldum. Bu dört atölyede kendimi buldum, uygulamalı olduğu için. Benim resmim zaten çok iyiydi. Ondan yana zaten bir sıkıntım yoktu. Bu uygulamaya, beceriye dayanan, yetenekleri geliştirmeye dayalı olan uygulamalı atölyeler benim için inanılmaz zevkli oldu. Onun için ben gündüzleri de gidiyordum, akşamları da. Ve o derslerimde

notlarım çok yüksekti. Ben liseyi 5 yılda bitirdim, ilkokul ve ortaokulda normal ama Gazi’de çok başarılı bir öğrenciydim. Sebebi, derslerin önemli bir bölümünün uygulamalı oluşu idi.

H.B. Sanat eğitiminin size uygun bir eğitim olduğunu fark ederek mi girdiniz Gazi Eğitim Enstitüsüne? Diğer alanlarda da aynı şekilde başarılı olur muydunuz?

V.Ö. Olurdum tabii. Çünkü benim fen derslerim de çok iyiydi. Sosyal derslerin vasattı. Tarih, ben liseyi tarih dersi yüzünden 5 yılda bitirdim. Ancak daha sonra Kültür Bakanlığında çalıştığım yıllarda tarihçi, sanat tarihçi ve arkeologlarla çok yakın ilişkim oldu. Yaptıkları işleri, alanlarını çok sevdim ve o alanlara merak sardım. Onlar sayesinde oluşan tarihe merak ve seyahatlerim de benim bu alanlardaki bugünkü bilgi birikimimin temelini oluşturdu. Bu nedenle eğer eğitim uygulamalı ve hayatın içinde ise her alanda başarılı olabilirdim diye düşünüyorum.

H.B. Hocam sizi sanata yönlendiren kim veya neydi.

V.Ö. Aslında kendim. Beni sanata yönlendiren ne bir hocam oldu, ne de biri rehber oldu. Daha ortaokuldayken o zamanlar çizgi roman olarak Tarkanlar vardı, Karaoğlanlar vardı. Onları çok hızlı çizerdim ve herkes bayılırdı. Sonra liseye geldiğimde Kayseri Lisesinde 2nci sınıfta müdür başyardımcısı da olan bir hocamız vardı resim öğretmeni, bana çok yetenekli olduğumu söylerdi. Kesinlikle resim alanında eğitim almamı tavsiye ederdi. Ancak Gazi’ye gitmem tamamen tesadüf. İkiz kardeşim Ankara’da Fen Fakültesinde okuyordu o zaman 1nci sınıfta Fizik Bölümünde. O Gazi Eğitim Enstitüsünde resim-iş bölümü olduğunu söylemişti bana, ilk defa duyuyordum. Oranın sınavına girmemi teklif etmişti. Ben öylesine hazırlıksız, ancak kendinden emin olarak girdim sınava ve kazandım tabii. Özellikle akşam bölümüne yazıldım, gündüzleri çalışmak için. Orada yapılan eğitim öğretim tam bana göre idi. Hakikaten çok yararlandığımı düşünüyorum. Hocalar çok kaliteliydi. Hem işle ilgili, zanaatla ilgili hem de sanatla ilgili bölümlerde atölyelerde çok başarılı oldum. Resimde zaten başarılıydım. Teorik derslerde sıkıntım oluyordu, çok olmamakla birlikte. Ama genelde başarılı bir öğrencilik geçirdim Gazi Eğitim’de.

H.B: Sizi çok etkileyen hocalar veya kişiler oldu mu?

V.Ö. Gazi Eğitim Enstitüsündeki iş atölye hocaları, örneğin rahmetli Hidayet Telli, Tuncer Özkan hepsi çok değerliydi, hepsi çok iyi yetişmiş, çok iyi eğitimci, yetenekli hocalardı. Sanat atölyelerinde de zaten hocaların çoğu yurt dışından yeni gelmişti, çok dinamiktiler. Halil Akdeniz, Hayati Misman ve Veysel Günay bunlar bizim atölye hocalarımızdı, ilk ikisi Almanya’dan diğeri Fransa’dan gelmiş, genç dinamik hocalardı, çok yararlı oldular bize. Dolayısıyla 1975 yılı ile 1978 yılı arasında Gazi’de akşamları olmasına rağmen, ilk iki yıl iş bulamayıp gündüzleri de gittiğim için çok iyi bir deneyim kazandım. Gazi’nin benim üzerimde çok etkisi olmuştur. Hem sanatsal davranış ve yaratıcılığımı geliştirme, hem de öğretmenlik tutum ve disiplini sahibi olma konusunda. Gazi’nin o politik olaylı günlerinde de

olsa sanatçı öğretmen yetiştirmede çok etkili olduğunu düşünüyorum. Ondan sonra esas hayatın içinde, yapım dolayısıyla ömrüm, hayatın içinde öğrenmeyle geçti, hem okuyarak hem de yaşayarak öğrendim her şeyi.

H.B: Hocam çok teşekkür ediyorum.